

Socialförvaltningen
Utvecklingsenheten

2024-02-20
Beslutsunderlag
Sida 1/10

Underlag för beslut om vidare samarbete eller avveckling av IOP-avtal med Corner

2021–2024

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte.....	3
Metod	3
Bakgrund.....	4
Lagstiftning, reglemente och nämnduppdrag	5
Nämnduppdrag	5
Tidigare framtaget material.....	6
Insikter från utredningen.....	7
Viktigt för målgruppen	8
AMF och SOF.....	9
Ansvar för klienten	9
Samsjuklighetsutredningen och nya socialtjänstlagen	9
Förslag om upplägg vid förlängning av IOP.....	10

Inledning

Den 21 november 2023 beslutade socialförvaltningens ledningsgrupp att förlänga IOP-avtalet med Corner i ett halvår för att undersöka vidare huruvida initiativet ger önskade effekter för de invånare som finns inom vår verksamhet. Samarbetet med Corner påbörjades 2021 och har fortlöpt och av olika anledningar har samarbetet inte varit optimal. Utifrån beslutet som togs av ledningsgruppen i slutet av 2023, tillsattes en ansvarig processledare för att skapa förståelse kring samarbetet och ta fram ett förslag för hur ledningen ska gå vidare med samarbetet eller avveckla det.

Syfte

Syftet med underlaget är att ge beslutsfattare en förståelse för det arbetet som har gjorts inom ramen för IOP-avtalet med corner, hur det förhåller sig till det som finns i staden och vilket värde det skapar för invånare.

Metod

Underlaget utgörs främst av tidigare insamlat material och kompletteras av ny empiri i form av intervjuer med nyckelpersoner inom socialförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och Corner. Nedan redogörs de underlagen som använts i det här underlaget samt vilken empiri som samlats in.

Genomförda intervjuer

Befattning	Verksamhet	Övrig information
Guide	AMF	Kontaktperson Corner
Guide	AMF	Kontaktperson Corner
Guide	AMF	Guide som har flest klienter på Corner
Socialsekreterare	SOF	Kontaktperson på SOF, har använt corner mest inom SOF
Socialsekreterare	SOF	Har 2 klienter på Corner
Socialsekreterare	SOF	Har en klient på Corner
Metodstödjare	SOF	Har regelbunden kontakt med klienter som går på Corner samt med Corner
Handledare	Corner	Har själv gjort resan på Corner och jobbar nu ca 70%

Verksamhetsansvarig Corner

Har inte varit med från
uppstart men ansvarat
över arbetet i ca 1.5 år

Bakgrund

2019 kom ett uppdrag från kommunfullmäktige där socialförvaltningen fick i uppdrag att "utveckla samverkan med föreningslivet för att hitta nya samverkansytor och öka mångfalden i arbetet riktat mot missbruk och psykisk ohälsa" (se dnr 00013/2020). I samband med uppdraget kom en rapport från socialnämnden som valde att fokusera på "sysselsättning för personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa då det är ett tydligt identifierat behov sedan tidigare". Ur det här ärendet arbetar socialförvaltningen fram två IOP-avtal för att tillgodose behovet som identifierades kopplat till utredningen.

Socialförvaltningen har därför mellan 2021–2024 haft pågående IOP-avtal med föreningen Corner, som är en lågtröskelverksamheterna som varit en satsning inom ramen för "Jobb först" konceptet. Satsningen har inneburit att personer med missbruk ska öka nykterheten och på sikt arbeta för att komma närmare självständighet genom arbete med lön.

Förutsättningarna för varje individ att ta sig hela vägen till självförsörjning varierar, på grund av grad och typ av skadligt bruk och beroende, fysiskt och psykiskt mående, tid i socialt utanförskap, boendesituation, övriga stödinsatser och mycket annat. Även de som inte tar sig hela vägen ut till självförsörjning kan genom ett meningsfullt sammanhang få en märkbar skillnad i sin vardag genom ökad nykterhet, bättre stabilitet i sitt boende, ett nytt umgänge och sammanhang som bryter ensamhet och destruktivt umgänge och bättre fysisk och psykisk hälsa. Det ger en högre livskvalitet och minskar vård- och stödbehov från samhället.

Syftet med Corner är att ge individerna ett sammanhang där de kommer ifrån droger/alkohol, får ett meningsfullt alternativ i vardagen, ökar sin nykterhet, ändrar sitt umgänge och kan ta tag i andra delar av sin livssituation och inte minst hittar en motivation att ta sig till nästa steg.

Corner har därmed utgjort ett steg i vägen till att närma sig självständighet. Behovet tillgodoses genom en förening, men svaret mot det behovet som vår nämnd uppmärksammat genom ett nämnduppdrag från samt de behoven som vår verksamhet har identifierat hos invånare.

Lagstiftning, reglemente och nämnduppdrag

I 5 kap. 7 § socialtjänstlagen framkommer det att socialtjänsten har ett ansvar att tillgodose sysselsättning. Sysselsättning är dock inte särskilt kopplat till målgruppen missbruk, utan riktar sig till målgruppen med funktionshinder. I socialtjänstlagen framkommer dock kopplat till målgruppen missbruk att nämnden ska:

[...] aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden skall i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs. (5 kap. 9 § SoL)

Kunskapsguiden, som är officiell plats för kunskapsinhämtning från olika myndigheter, framkommer det att sysselsättning är en förutsättning för att arbeta med målgruppen som har ett riskbruk, beroende eller missbruk¹.

I socialnämndens reglemente står det att socialförvaltningen har ett ansvar för "vård och stöd till personer som missbrukar alkohol och andra beroendeframkallande medel samt missbruk av spel om pengar". När det gäller arbetsmarknadsförvaltningens reglemente framkommer det att de har ett ansvar för arbetsmarknadsinsatser. Corner är dock ingen arbetsmarknadsinsats i sig men utgör snarare en del i kedjan av stöd som ingår i socialförvaltningens reglemente.

Målgruppen som har missbruk, riskbruk och beroende är också komplex i relation till arbetsmarknadsinsatser, då AMF har riktlinjer som sätter krav på att drogfrihet i arbetsträning. Detta innebär i sin tur att SOF har ett ansvar att jobba för att möjliggöra denna övergång, för att i sin tur ha en process som fungerar för invånare att ta sig från missbruk till arbete och självständighet.

Nämnduppdrag

Uppdraget som arbetet med Corner/pingstkyrkan svarar mot kommer ursprungligen från kommunfullmäktige, där socialnämnden får i uppdrag att:

[...] utveckla samverkan med föreningslivet för att hitta nya samverkansytter och öka mångfalden i arbetet riktat mot missbruk och psykisk ohälsa och därigenom öka livskvaliteten hos individer i utanförskap (Dnr 00013/2020).

¹ [Sociala stödinsatser - Kunskapsguiden](#)

2021 svarar socialnämnden att ett arbete påbörjats med civilsamhället där fokus på en mer långsiktig samarbetsform genom IOP-avtal utformas. Här i sätts även fokuset på ett så kallat jobb först-modell som går ut på att undersöka ett första steg ut till arbete med en lön och utan krav på drogfrihet. För mer information om uppdraget, se tjänsteskrivelse med dnr 00013/2020.

Tidigare framtaget material

Utvärdering corner och kämpen 2022

Socialförvaltningen skrev avtal med Pingstkyrkan i Helsingborg om verksamheten Corner från den 1 oktober 2021, till den 31 mars 2022, som sedan förlängdes till den 31 december 2022. Efter en tid följde man upp verksamheten och ettårsavstämningen visade på följande:

- 9 inskrivna, med en tionde på gång.
- En deltagare som har gått vidare till annat jobb och en jobbar nu som handledare för de övriga på Corner.
- En har försökt att jobba i Pingstkyrkans second hand-butik ett tag men är nu åter på Corner.
- Ytterligare två som inom kort skulle vara redo att gå vidare och där arbetsmarknadsförvaltningens guider jobbar på lösningar.
- 6 deltagare har lämnat under året på grund av återfall. De håller kontakten och kommer på luncherna. Vill komma tillbaka när de är redo.
- Det finns två 2-3 deltagare som har varit med sedan runt december 2021. 4-5 om man räknar med de som har haft avbrott men kommit tillbaka.
- Samtliga deltagare jobbar cirka 5 timmar om dagen, tre dagar i veckan. De föredrar att jobba förmiddag, även om valet finns att jobba eftermiddag.
- Åldersmässigt är de i 30-60-årsåldern. Snitt på 40-45 år. Det kan bli aktuellt med att ta in unga vuxna, 18 och uppåt.
- Få incidenter. Handledarna tar enskilt samtal om det händer att någon kommer påverkad, vilket bara skett vid enstaka tillfälle. De som tar återfall sjukanmäler sig i regel självmant.
- Könsfördelning 50/50.

Beslutsunderlag 2023 kring innovationsmedel

Under 2022 finansierades processen med innovationsmedel för att sedan överväga uppskalning inför 2023. En utvärdering visade lovande resultat och rekommenderade att förvaltningen fortsätter utforska arbetssättet. AMFs deltagande minskade på grund av personalbyte och oenighet kring redlighetsbegreppet, men deras engagemang från guiderna förblev starkt. I december beslutade

förvaltningen att fortsätta utforska lågtröskelverksamheter under 2023 och försöka förbättra dialogen med AMF. Finansieringen kommer nu från SOF, verksamhetens budget och statsbidrag. Under tertial 1 arbetades det med intern förankring och ägandeskap av processen, som togs över av Anna Bjuggelius och Vuxenverksamheten i april. AMFs guider fortsatte att samverka med lågtröskelverksamheterna och betonade nyttan av dem, men systematisk uppföljning av effekter har varit utmanande. Inför ekonomiska beslut inför 2024 begärde Socialförvaltningens innovationsråd en genomlysning av lågtröskelverksamheterna i Helsingborg för att optimera investeringar och gagna invånarna på bästa sätt.

Inventering lågtröskelverksamheter i Helsingborgs stad

Under 2023 gjordes en inventering av lågtröskelverksamheter i staden. Inventeringen fokuserade på att utreda vad det finns för olika erbjudanden i staden kopplade till målgruppen vuxna med missbruk, riskbruk eller beroende. Denna inventering initierades för att förstå behovet hos målgruppen för lågtröskelverksamheter och för att förstå vilka verksamheter socialförvaltningen på olika sätt finansierar för denna målgrupp.

Inventeringen gjordes genom strukturerade intervjuer med verksamhetsansvariga och deltagare. Intervjuerna hölls på verksamheternas lokaler under våren 2023. Verksamheterna sorterades enligt nyktert, redligt och kravlöst. Urvalet av de 19 lågtröskelverksamheter skede utifrån vilka Socialförvaltningens klienter besöker

Sammanfattningsvis visar resultatet att samtliga 19 verksamheter visade sig vara samarbetsvilliga och erbjöd aktiviteter för klienter. Majoriteten erbjöd gratis eller lågkostnadsmat. Flera av dem har öppettider under dag, kväll och helg, även om det inte alltid stämde med uppgifterna. Endast sex av verksamheterna erbjöd strukturerade arbetsinriktade dagar, medan övriga fokuserade på att skapa gemenskap utan krav på prestation.

Insikter från utredningen

Corner samarbete 2023

Det finns ingen uppföljning av verksamheten under 2023 på grund av bristande kommunikation och styrning under året. Utvärderingen som beställdes utifrån innovationsmedel blev i stället en inventering av alla lågtröskelverksamheter, vilket medförde att vi inte har samma insikter av hur arbetet gick på Corner 2023. Efter dialog med

verksamhetsansvarig på Corner i januari 2024 konstateras dock att samtliga inskrivna deltagare hade en socialsekreterare på SOF och guide från AMF.

Corner samarbete 2024

Fokus har varit att förstå hur samverkan mellan SOF, Corner och AMF fungerar samt vilken effekt Corner får för SOFs klienter. Det har tidigare varit svårt att följa huruvida SOFs klienter tagit del av insatsen, då Corner är en biståndslös insats.

Utredningen visar att det har saknats en struktur för samarbetet mellan Corner och socialförvaltningen. Det har funnits en otydlighet i vad IOP-avtalet med Corner handlar om och det har inte funnits ett tydligt ägandeskap i organisationen. Det har i sin tur saknats ett tydligt syfte med vårt samarbete vilket har lett till att insatsen inte använts till sin fulla potential. Det är därför i dagsläget svårt att avgöra effekt, då det finns stor potential för att ta hem större effekter. Dock visar utredningen att socialsekreterare på SOF i specifika fall använt sig av insatsen på ett sådant sätt som gör att det kan användas för att förebygga fortsatt drogbruk, förebygga och i vissa fall förhindra LVM.

Viktigt för målgruppen

Intervjuerna som utförts och analys av tidigare insamlat material stärker insikten om att den typen av verksamhet som Corner utgör saknas i staden. Både medarbetare på socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen påtalar att en insats där personer som har ett aktivt bruk saknar en lågtröskel sysselsättning som kan fungera som ett steg mot arbetsträning. Det medarbetarna lyfter är att Corner utgör ett viktigt steg från att inte ha något att göra om dagarna och sakna motivation till att ta sig vidare till att komma in i arbetsträning. Det finns således ingen annan verksamhet som denna, för denna målgrupp, enligt samtliga medarbetare som intervjuats.

Corner har en strukturerad lågtröskelverksamhet. I inventeringen som gjordes 2023 framkommer det att det finns andra verksamheter som liknar Corner, det är dock tydligt även i inventeringen att ingen annan verksamhet har samma kombination av att möta denna specifika målgrupp, med endast krav på redlighet, samtidigt som de erbjuder en strukturerad lågtröskelverksamhet med en tät samverkan med AMF.

Det blir tydligt i denna utredning att Corner utgör en del i kedjan som har saknats för att komma vidare till arbetsträning och att det finns ett behov av att ha ett steg innan arbetsträning. Det som adderar

komplexitet är också att sysselsättningen är ett stöd i att öka drogfria timmar med en ambition till drogfrihet är det av stor vikt att samverka mellan AMF och SOF fungerar. Enligt AMFs riktlinjer ska en klient varit drogfri i sex månader, men detta anpassas till de individuella fallen i dialog med guide på AMF.

Man kan säga att Corner ska leda till två olika mål, först behöver klienten öka sina drogfria timmar för att sen röra sig mot drogfrihet, och till slut nå work readiness genom att vara drogfri och kvalificera sig för arbetsträning.

Här har man också ett mål kopplat till drogfriheten utöver ett gynnsamt sammanhang, vilket forskning visar behövs för att denna målgruppen ska kunna nå självständighet.

AMF och SOF

Framkommer att AMF använt Corner mer aktivt men jag kan fastställa att de klienter som är på Corner är också aktuella hos oss på SOF. Det finns däremot inte ett lika aktivt arbete på SOF som på AMF för att få klienter vidare. Här krävs det både att vi tar ett större ansvar och ser corner som en insats för att tex förebygga LVM eller få klienten att se detta som en del i sin återhämtning eller helt enkelt öka drogfria timmar för att kunna ta nästa steg.

Ansvar för klienten

Under utredningen har det framkommit att det finns utmaningar med att ha corner som biståndslös insats. Exempelvis finns det inget krav hos socialsekreterare att följa upp klienten som är på corner. Detta behövs dock göras för att säkerställa att insatsen hjälper klienten framåt. Huruvida det är biståndslöst eller inte bör dock ses över för att skapa en utformning som funkar både för att klienten ska kunna ta nästa steg och för att det ska funka med handläggarna.

Trots att det inte finns dokumentationskrav för biståndslösa insatser, finns det möjlighet att föra anteckningar och liknande i Lifecare.

Här är det viktigt att hitta vem som ska ha övergripande ansvar över att följa klienterna och samverka med AMF för att hitta synergien som leder klienten vidare till arbetsträning.

Samsjuklighetsutredningen och nya socialtjänstlagen

I samsjuklighetsutredningen likt förslaget till nya SoL framkommer vikten av att skapa lättillgängligt stöd. I samsjuklighetsutredningen framförhålls en sammanhållen vårdkedja och det är sannolikt att vissa delar av det som utgör vuxens verksamhet idag kommer att flyttas över till vården. Detta medför att sysselsättning är en av de verksamheter som socialförvaltningen har ansvar för som kommer

finnas kvar på socialförvaltningen. I relation till nya socialtjänstlagen lyfts vikten av att arbeta med biståndslösa insatser, vilket också går i linje med Corners erbjudande.

Förslag för vidare arbete med IOP-avtalet

1. Beskriv hur kedjan ser ut och hur den skulle kunna se ut (tex genom processbild alt. invånarresa)
2. Beskriva en målsättning för vad insatsen ska leda till tillsammans med berörda aktörer. (Tex förebygga externa placeringar, ta steg närmare självständighet, förbättring av boendekedjan på SOF)
3. Tydliggöra och fördela ansvar för arbetsuppgifter kopplade till kedjan (se punkt 1). Vem tar hand om inskrivning, uppföljning, utskrivning, övergång till arbetsträning, etc.
4. Öka samarbetet med AMF genom uppstart - gemensam workshop och lägga upp återkommande samverkansmöten för fortsatt utveckling av samarbetet
5. Förändrat arbetssätt för handläggare. Vad krävs för att de ska använda detta som en insats? Hur kan handläggare bli mer involverade i att utforma användningen av insatsen löpande? Också för att löpande påminna om insatsen och göra det relevant i organisationen
6. Tid. Förläng IOP-avtalet under en längre period och med ett långsiktigt mål som sedan följs upp för att vid den tidpunkten kunna avgöra fortsatt samarbete/avveckling
7. Skriva om IOP-avtalet med de nya insikterna om kedjan, målsättning samt ny struktur för samarbete. Till exempel genom att fastställa en styrgrupp med ansvar att följa upp arbetet.
8. Fortsatt stöd från utveckling/kvalitet, tex vid samverkan med Corner för att utveckla verksamheten utifrån behov och för att följa kvaliteten